

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

PAMPIRI YA 3 (P3)

HLAKOLA/TLHAKUBELE 2010

MEMORANDAMO

MATSHWAO: 100

Memorandamo ona o na le maqephe a 14.

KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
DIKAHARE LE MORALO: Tihophiso ya mohopolo le dintlha, tshekatsheko ya sehlooho, kelohloko ya baamohedi ba ditaba.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodisang ka ho phethahala, tse tshwa-rellang mme tse bopilweng ka boiqapelo Sehlooho se sekase-kwa ka botlalo le ka ho phethahala Ikamahanya le ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka tsela e babatsehang Bopaki ke bo hlakileng ba hore moralo ke lebisang tlhahisong ya moqoqo o babatseha-ng Kutlwisiso e phethahe-tseng ya ditlhokeho tsa mosebetsi o lebelle-tsweng.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang hangata ke tse kgodisang haholo, tse tshware-llang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Sehlooho se sekase-kwa le ho phuthollwa ka tsela e ntle haholo. - Ikamahanya le ba re-retsweng ditaba, maike-misetso, maemo le sebopeho ka tsela e ntle haholo. - Bopaki bo botle ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o bopilweng ka bokga-bane. - Kutlwisiso e ntle haho-lo ya ditlhokeho tsa mosebetsi o lebelle-tsweng.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang hangata ke tse kgodisang, tse tshwarellang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Sehlooho se sekasekwa le ho phuthollwa ka tsela e ntle. - Ikamahanya le ba rere-tsweng ditaba, maikemi-setso, maemo le sebopeho ka tsela e ntle. - Bopaki bo botle ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o bopilweng ka tsela e ntle e kgotso-fatsang. - Mohlahlobuwa o bontsha kutlwisiso ya boholo ba ditlhokeho tsa mosebetsi.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodi-sang, tse tshwarellang mme tse bopilweng ka boiqapelo ka tsela e kgotso-fatsang. - Sehlooho se sekasekwa le ho phuthollwa ka tsela e ntle ho kgotsofatsang. - Ikamahanya le ba rere-tsweng ditaba, maikemi-setso, maemo le sebopeho ka tsela e kgotsofatsang. - Bopaki bo mahareng ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o bopilweng ka tsela e amohelehileng. - O phethahatsa ditlhokeho tsa mosebetsi mmoho le mofuta wa tema ka tsela e amohelehileng.	-Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e kgodisang, ho amohelehileng, empa ho na le ho kgaokgaoha. - Sehlooho se sekasekwa le ho phuthollwa ka bokgo-ni bo lekaneng. -Ela hloko ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bokgoni bo lekaneng. - Bopaki bo haellang ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o lebelletsweng. - O phethahatsa ditlhokeho tsa mosebetsi mmoho le mofuta wa tema ka tsela e lekaneng.	- Dintlha tse tshehetsang ke tse haellang, tse kgo-disang hanyenyane feela, mme ha se ka nako tsohle di hlahiswang ka nepo. -Sehlooho se sekasekwa le ho phuthollwa ka bo-kgoni bo haellang haholo. - Ela hloko ba rere-tsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bokgoni bo haellang. - Bopaki ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya moqoqo o lebelletsweng bo fokola haholo. - O haellwa ke kutlwi-siso ya ditlhokeho tsa mofuta wa tema e lokelang ho hlahiswa.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e fokolang mme di kgolweha ka bothata bo boholo. - Sehlooho se utlwisiswa ka tsela e fasohetseng kapa ha a se utlwisiswe. - Ela hloko ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bnofokodi bo boholo haholo. - Bopaki ke bo haellang haholo ba hore moralo o ka lebisa tlhahisong ya tema e lebelletsweng. - Kutlwisiso ya ditlhoko le mofuta wa tema e lokela-ng ho hlahiswa di haella haholo.
MATSHWAO A: 30	24 – 30	21 – 23½	18 – 20	15 – 17½	12 – 14½	9 – 11½	0 - 81/2

NSC – Memorandamo

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
PUO LE SETAELE MMOHO LE TEKOLOBOTJHA: Tlotlontswe, dibopeho le mefuta ya dipolelo, dipolelo tsa bohlale, mopeleto, matshwao a puo le kelohloko e hlokolosi ya puo. Rejisetara/setaele, sehalo, ela hloko baamohedi ba ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ho latela ditlhokeho.	80 – 100% - Ha ho diphoso mopeletong, mme matshwao a puo a sebedisitswe ka nepahalo le ka ho phethahala. - Bopaki bo hlakileng ba hore tema yohle e lekotswe botjha ka sepheo sa ho hlaola diphoso le ho e ntlafa-tsa kgokahano le momahano le ho bona hore dikahare, setaele, rejisetara le sephetho di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo. - Tema e babatsehang, e bopilweng le ho phethe-lwa ka tsela e kgahlisang.	70 – 79% - Diphoso tse mmalwa tsa mopeleto le tshebedi-so e ntle haholo ya matshwao a puo. - Bopaki bo hlakileng ba hore tema yohle e leko-tswe botjha ka sepheo sa ho hlaola diphoso le ho e ntlafatsa kgokahano le momahano le ho bona hore dikahare, setaele, rejisetara le sephetho di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo. - Nehelano e kgabane e bopilweng le ho phethe-lwa ka tsela e kgahlisa-ng.	60 – 69% - Diphoso tse mmalwa tsa mopeleto le tshebe-diso e ntle ya matshwao a puo. - Bopaki bo batlang bo hlakile ba hore tema yo-hle e lekotswe botjha ka sepheo sa ho hlaola di-phoso le ho e ntlafatsa kgokahano le momahano le ho bona hore dikahare, setaele, rejisetara le se-phetho di loketse maike-misetso, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo. - Nehelano e phethetsweng mme e ntle haho-lo.	- Diphoso tse mmalwa tsa mopeleto le tshebediso ya matshwao a puo ka bokgo-ni bo kgotsofatsang. - Bopaki ke bo kgotsofatsang ba hore tema yohle e lekotswe botjha ka sepheo sa ho hlaola diphoso le ho e ntlafatsa kgokahano le momahano le ho bona hore dikahare, setaele, rejisetara le sephetho di loketse mai-kemisetso, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo. - Nehelano e phethetsweng mme e kgotsofatsang.	40 – 49% - Diphoso tse ngata tsa mopeleto le tshebediso ya matshwao a puo empa di sa ame moelelo. - Bopaki bo seng bokae ba hore tema yohle e lekotswe botjha ka sepheo sa ho hlaola diphoso le ho e ntlafatsa kgokahano le momahano le ho bona hore dikahare, setaele, rejise-tara le sephetho di loketse maikemisetso, baamohe-di ba ditaba mmoho le maemo. - Nehelano e phethetsweng mme e amohelehileng.	30 – 39% - Diphoso tsa mopeleto di ngata; matshwao a puo a sebediswa ka tsela e rothofatsang moelelo. - Bopaki bo a fokola ba hore tema yohle e leko-tswe botjha ka sepheo sa ho hlaola diphoso le ho e ntlafatsa kgokahano le momahano le ho bona hore dikahare, setaele, rejisetara le sephetho di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo. - Nehelano e haellang haholo.	O – 29% Diphoso tse totobetseng tsa mopeleto le tshebe-diso ya matshwao a puo tse ka rothofatsang moelelo. Ha ho bopaki kapa ke bo haellang haholo ba hore tema yohle e lekotswe botjha ka sepheo sa ho hlaola diphoso le ho e ntlafatsa kgokahano le momahano le ho bona hore dikahare, setaele, rejisetara le sephetho di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo. Ho boima ho e utlwisisa. Nehelano e fokolang haholo.
MATSHWAO A: 15	12 – 15	101/2 - 111/2	9 – 10	7½ – 8½	6 – 7	4½ - 5½	0 – 4

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
SEBOPEHO:	- Diratswana tse	- Diratswana tse	- Diratswana tse ntle	- Diratswana tse ntle,	- Kelohloko e seng	- Diratswana tse	- Mongolo o
Popeho ya	phe-thahetseng,	ntle haholo tse	tse hokahaneng ka	tse hokahaneng ka	kae di-ratswaneng	ha-ellang tse	molokoloko (ha ho
diratswana;	tse hoka-haneng ka	hokahaneng ka	tsela e hlakileng	tsela e utlwahalang.	mmoho le ho	batlang di hloka	diratswana) kapa o
selelekela, qetelo le	tsela e hla-kileng	tsela e hlakileng	boholo ba nako.		hokahana ha tsona ka	kgokahano.	ngola diratswana ka
bolelele bo	ka dinako tsohle.	boholo ba nako.			tsela e lekaneng.		bo-kgoni bo haellang
hlokehang/				- Selelekela le qetelo			haholo.
loketseng.	- Selelekela le	- Selelekela le	- Selelekela le qetelo	tse ntle ka tsela e	- Selelekela le qetelo	- Selelekela se	
	qetelo tse	qetelo tse ntle	tse ntle tse	kgotsofa-	tse kgotsofatsang, ho	haellang le qetelo	- Selelekela se
	babatsehang	haholo tse du-	dumellanang le	tsang, ho latela	latela mosebetsi.	e sa	haellang haholo le
	haholo tse	mellanang le mose-	mosebetsi.	mosebetsi.		phethahalang.	qetelo e foko-lang
	dumellanang le mo-	betsi.					haholo.
	sebetsi.				- Bolelele bo		
		- Bolelele bo	- Bolelele bo	- Bolelele bo	nepahetseng.	- O batla o le	
	- Bolelele bo	nepahetseng.	nepahetseng.	nepahetseng.		mole-lele/	- O molelele/mokgu-
	nepahetseng.					mokgutshwane.	tshwane haholo.
MATSHWAO A: 5	4 – 5	3½	3	21/2	2	1½	0 – 1

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Dintlha tse tadingwang	Matshwao	Senotiolo
Dikahare le Moralo Puo le setaele le Tekolobotjha Sebopeho	30 15 05	Dik + Mor. = P/S + Tek = Seb. =
Matshwao ohle	50	

Ditaelo ho motshwayi:

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka sehlooho se le SENG feela.
- Ho tshwaya ke maikutlo a motshwayi. Sheba boiphihlelo ba mohlahlobuwa mme o fane ka matshwao dintlheng tse nepahetseng le ha ebe ha o dumellane le tsona.
- Sebedisa ruburiki eo o e fuweng ho tshwaya moqoqo. Ruburiki e arotswe dikarolo tse tharo (A: Moqoqo, B: Tema ya kgokahano e telele le C: Tema ya kgokahano e kgutshwane).

Tataiso bakeng sa ho tshwaya ditema:

- Batshwai ba etse tse latelang ha ba tshwaya:
 ho sehellwe lentswe kapa polelo e fosahetseng mola ho be ho bontshwe mofuta wa phoso ka thoko ka tsela e latelang
 Batshwai ba sebedise matshwao a latelang:
 - o / bakeng sa ho arola mantswe a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arolwa;
 - o bakeng sa ho kopanya mantswe a arohantsweng empa a ngola a kopane;
 - o **mn** bakeng sa mongolo (*orthography*) o fosahetseng;
 - o **mp** bakeng sa sa mopeleto o fosahetseng;
 - o **mt** bakeng sa tshebediso ya matshwao a puo e fosahetseng kapa moo ho hlokehang letshwao la puo;
 - p bakeng sa puo e sa sebediswang ka nepo kapa ka tshwanelo/tlwaelo;
 - o h bakeng sa bakeng sa lentswe kapa karolwana e siilweng dipakeng tsa mantswe a mang.

KAROLO YA A: MOQOQO

POTSO YA 1

- 1.1 Le kajeno ha ke eso lebale tsa letsatsi leo Mogogo wa phetelo (Narrative)
 - Moqoqo ona wa phetelo o pheta pale ka diketsahalo tse etsahetseng.
 - O ka ngolwa ka ho hlaha lehlakoreng lefe kapa lefe
- 1.2 **Qeto e fosahetseng e na le ditholwana tsa yona le yona** Moqoqo o hlalosang (Descriptive)
 - Mogogong ona mohlahlobuwa o hlalosa ho hong ho dumella mmadi ho itemohela sehlooho se hlaloswang ka tsela e hlakileng.
 - Ho ka hlaloswa motho kapa ho hong ho itseng.
- 1.3 **Nna ke bona taba ena tjena...** Moqoqo wa kgang/ngangisano (Argumentative)
 - Moqoqo ona ke wa kgang kapa wa ngangisano.
 - Mohlahlobuwa o lokela ho bontsha ntlha kemo ya hae kapa mohopolo o itseng.
 - O lokela ho hlahisa lehlakore le ho le ntshetsa pele mme a tshehetsa le ho sireletsa lehlakore la hae.
 - Ntlhakemo ya mongodi e lokela ho hlaka ka nako tsohle.
- 1.4 Enwa motswalle ... Moqoqo o hlalosang (Descriptive)
 - Moqoqong ona mohlahlobuwa o hlalosa ho hong ho dumella mmadi ho itemohela sehlooho se hlaloswang ka tsela e hlakileng.
 - Ho ka hlaloswa motho kapa ho hong ho itseng.
- 1.5 **Ena kgato e a lokisa ebile e a senya** Moqoqo o sa tshehetseng lehlakore (Discursive)
 - Mofuta ona wa moqoqo ha o nke lehlakore mme sepheo sa ona ke ho nehelana ka maikutlo a lekanang mahlakoreng a mabedi a kgang.
 - Mohlahlobuwa a lekole mahlakore a fapaneng a sehlooho se hlaloswang ebe o nehelana ka dintlha tse hanyetsanang a sa tshehetse lehlakore lefe kapa lefe.
- 1.6 Tharollo ya bothata bona. Mogogo o pepesang ditaba/dintlha (Expository)
 - Ona ke mogogo o pepesang dintlha/ditaba.
 - Moqoqong ona ho fetiswa/hlahisa dintlha kapa tlhahisoleseding ka tsela e utlwhalang.
 - Ona ke moqoqo wa dintlha oo ho ona mongodi a hlalosang kapa a nehelanang ka dintlha ka tsela e otlolohileng e bontshang tatelano.
 - Moqoqo o pepesang dintlha o ngolwa ka tlasa dipatlisiso tse matla mme dintlha di tshehetswa ka bopaki le ka dipalopalo.
- 1.7 **Ke kgetshemetse ha ke ne ke ...** Mogogo wa boimamelo/o tebisang maikutlo (Reflective)
 - Ke moqoqo wa boimamelo kapa oo mongodi a tebisang maikutlo a hae hodima se itseng seo a nahanisang ka botebo
 - Mongodi o nahanisisa ntlha e itseng mme o nehelana ka maikutlo le mehopolo ya hae (hodima yona ntlha eo).

KAROLO YA B: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
	80 – 100%	70 – 79%	60 - 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO: Tlhophiso ya mohopolo le dintlha, tsheka-tsheko ya sehlooho, kelohloko ya baamo-hedi ba ditaba. Matshwao a sebopeho, diratswana, selelekela le qetelo (moo di hlokehang); bolelele bo loketseng.	- Dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodisang ka ho phethahala, tse tshwarellang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Kgokahano e phetha-hetseng ya dikahare le mehopolo, dintlha tsohle di tshehetsa sehlooho. - Moralo o entswe ka botlalo ka tsela e baba-tsehang. - Kutlwisiso e phethahe-tseng ya ditlhokeho tsa mosebetsi. - Ho na le bopaki bo hlakileng ba hore mora-lo o lebisa tlhahisong ya tema e babatsehang. - O sebedisitse melao yohle e hlokehang ya sebopeho ka tsela e phethahetseng. - Diratswana di phetha-hetse, di hokahane ka ho hlaka ka dinako tsohle.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang hangata ke tse kgodisang haholo, tse tshwa-rellang mme tse bopi-lweng ka boiqapelo. - Tema e na le kgokahano ya dikahare le mehopolo, sehlooho se manollwa ka botlalo mme dintlha tsohle di a se tshehetsa. - Moralo o entswe ka tsela e ntle haholo, e thabisang. - Kutlwisiso e ntle haholo, e thabisang. - Kutlwisiso e ntle haholo ya ditlhokeho tsa mosebetsi. - Bopaki bo botle haholo ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya tema e bopilweng ka bokgabane. - O sebedisitse melao e hlokehang ya sebopeho ka tsela e ntle haholo. - Diratswana tse ntle haholo, di hokahane ka tsela e hlakileng boholo ba nako.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang boholo ke tse kgodisang, tse tshware-llang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Tema boholo e na le kgokahano ya dikahare le mehopolo, sehlooho se sekasekilwe mme boholo ba dintlha bo tshehetsa sehlooho. - Bopaki bo kgotsofatsang ba hore ho entswe moralo. - O tseba le ho utlwisisa boholo ba ditlhokeho tsa mosebetsi. - Bopaki bo botle ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya tema e bopilweng ka tsela e ntle e kgotsofatsang. - O sebedisitse melao e hlokehang ya sebopeho ka tsela e kgotsofatsang. - Diratswana tse ntle tse hokahaneng ka tsela e hla-kileng boholo ba nako.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodi-sang, tse batlang di tshwa-rella mme di bopilwe ka boiqapelo ka tsela e kgotsofatsang. - Tema e bontsha kgokahano ya dikahare le meho- polo ho lekaneng, mme ho na le dintlha tse seng kae tse tshehetsang sehlooho. - Bopaki bo amohelehileng, bo mahareng ba hore ho entswe moralo. - O phethahatsa ditlhokeho tsa mosebetsi mmoho le mofuta wa tema ka tsela e lekaneng. - Bopaki bo mahareng ba hore moralo o lebisa tlhahi-song ya tema e bopilweng ka tsela e amohe-lehileng. - O sebedisitse melao e hlokehang ya sebopeho ka kutlwisiso e lekaneng. - Diratswana tse ntle, tse hokahaneng ka tsela e utlwahalang.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e kgodisang ho amohelehileng, empa ho na le ho kgaokgaoha. - Tema e bontsha kgokahano ya dikahare le meho-polo ka tsela e mahareng, mme ho na le dintlha tse seng kae tse tshehetsang sehlooho. - Bopaki bo seng bokae feela ba hore ho entswe moralo. - O phethahatsa ditlhokeho tsa mosebetsi mmoho le mofuta wa tema ka tsela e lekaneng. - Bopaki bo haellang ba hore moralo o lebisa tlhahi-song ya tema e lebelle-tsweng. - O na le kutlwisiso e mahareng ya ditlhokeho tsa sebopeho, dikgeo mona le mane. - Kelohloko e seng kae ya diratswana, di hokahana ka tsela e mahareng.	- Dintlha tse tshehetsang ke tse haellang, tse kgodisang ho se hokae, mme ha se ka nako tsohle di bopi-lweng ka tshwanelo. - Kgokahano e seng kae feela ya dintlha le mehopolo. Ke dintlha tse seng kae tse tshe-hetsang sehlooho. - Bopaki bo haellang ba hore moralo o entswe. - O haellwa ke kutlwi-siso ya ditlhokeho tsa mosebetsi le mofuta wa tema. - Bopaki ba hore moralo o lebisa tlhahi-song ya tema e lebe-lletsweng bo a fokola. Sebedisitse melao e hlokehang ya sebopeho ka tsela e foko-lang. Diratswana tse haellang tse batlang di hloka kgokahano.	- Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e fokolang mme di kgolweha ka bothata haholo. - Tema ha e bontshe kgokahano ya dintlha le mehopolo. Sehlooho se utlwisiswa ka tsela e fasohetseng. - Ha ho moralo/ bopaki ba hore moralo o entswe bo haella haholo. - Kutlwisiso ya ditlhoko le mofuta wa tema e batle-hang di haella haholo. - Bopaki ba hore moralo o lebisa tlhahisong ya tema e lebelletsweng bo fokola haholo. Ha a sebedisa melao e hlokehang ya sebopeho. Mongolo o molokoloko (ha ho diratswana)/ kapa o ngola diratswana ka bo-kgoni bo haellang haholo.
MATSHWAO A: 18	14½ – 18	13 – 14	11 – 12½	9 – 10½	71/2 - 81/2	5½ – 7	0 – 5

NSC – Memorandamo

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 - 59%	40 – 49%	30 - 39%	0 – 29%
PUO LE SETAELE MMOHO LE TEKOLOBOTJHA: Tiotlontswe, dibopeho le mefuta ya dipolelo, dipolelo tsa bohlale, mopeleto, matshwao a puo le kelohloko e hlokolosi ya puo. Rejisetara/setaele, sehalo, ela hloko baamohedi ba ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ho latela ditlhokeho.	- Tshebediso e phetha-hetseng ya tlotlontswe, le kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo. - Tshebediso e babatsehang, e nepahetseng le e bontshang boiqapelo ya mefutafuta e batsi mmoho le dibo-peho tsa dipolelo. - Rejisetara le sehalo di sebedisitswe ka bokgoni bo babatsehang, setaele se hlakileng sa hae. - Ha ho diphoso mopeletong, mme matshwao a puo a sebedisitswe ka nepahalo le ka ho phethahala. - Tema e batla e se na diphoso ho hang kaha e lekotswe botjha ho loki-sa diphoso. - Tema e babatsehang, e bopilweng le ho phethelwa ka tsela e kgahlisang. - Nehelano e babatsehang.	- Tshebediso e ntle ha-holo ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo. - Tshebediso ya mefu-tafuta e batsi le dibope-ho tsa dipolelo ka tsela e bontshang boiqapelo le e nepahetseng. Rejisetara le sehalo se-bedisitswe hantle haho-lo mme o bontsha bo-paki ba setaele sa hae. - Diphoso tse mmalwa tsa mopeleto le tshebediso e ntle haholo ya matshwao a puo. - Tema boholo e hloka diphoso hoba e leko-tswe botjha ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phethe-tsweng se setle haholo. - Nehelano e ntle haholo.	- Tshebediso e ntle ya tlo-tlontswe, kgetho ya ma-ntswe e bontshang boiqapelo. - Tshebediso ya mefutafuta e batlang e le batsi le dibo-peho tsa dipolelo ka tsela e bontshang boiqapelo le e batlang e nepahetse. - Rejisetara le sehalo di se-bedisitswe hantle, mme o bontsha bopaki ba setaele sa hae. - Diphoso tse mmalwa tsa mopeleto le tshebediso e ntle ya matshwao a puo. - Tema boholo e hloka di-phoso hoba e lekotswe botjha ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phethetsweng se setle. - Nehelano e ntle.	- Tshebediso e kgotsofatsang ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo bo seng bokae. - Tshebediso ya thutapuo ka bokgoni bo kgotsofatsang empa o sebedisa mefuta le dibopeho tsa dipolelo ka bokgoni bo haellang. - Rejisetara le sehalo sebedisitswe ka tsela e kgo-tsofatsang mme hangata o bontsha bopaki ba setaele sa hae. - Diphoso tse mmalwa tsa mopeleto le tshebediso ya matshwao a puo ka bokgoni bo kgotsofatsang. - Tema e ntse e na le dipho-so tse mmalwa leha e lekotswe botjha ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phethetsweng se kgotsofatsang. - Nehelano e amohelehileng.	- Tshebediso e lekaneng ya tlotlontswe, kgetho ya ma-ntswe ka boiqapelo bo bonnyane. - Tshebediso ya thutapuo ka bokgoni bo lekaneng empa o sebedisa mefuta le dibopeho tsa dipolelo tse tlwaelehileng. - Rejisetara, sehalo le se-taele di sebedisitswe ka tsela e foofo feela, e batla e ba tsa ka mehla kapa tse sekametseng lehlakoreng le le leng. - Diphoso tse ngata tsa mopeleto le tshebediso ya matshwao a puo empa di sa ame moelelo. - Tema e ntse e na le diphoso tse mmalwa leha e lekotswe botjha ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phethetsweng se kgotsofatsang. - Nehelano e kgotsofatsang.	- Tshebediso e haellang ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e haellang. - Puo e sebedisitswe ka bokgoni bo haellang, o sebedisa dipolelo tsa motheo ka nepahalo ka sewelo. - Rejisetara, sehalo le setaele di batla di sa loka; bontsha bopaki bo haellang ba setaele sa hae. - Diphoso tsa mopeleto di ngata; matshwao a puo a sebe-diswa ka tsela e rothofatsang moelelo. - Tema e ntse e tletse diphoso leha e leko-tswe botjha ka mai-teko a ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phe-thetsweng se baleha ha boima. - Nehelano e haellang.	- Tshebediso e haellang haholo ya tlotlontswe, kgetho e haellang ya mantswe a bontshang boiqapelo. - Puo e sebedisitswe ka bokgoni bo haellang haholo mme o thatafallwa ke ho sebedisa dibopeho le mefuta ya dipolelo. - Bopaki bo haellang haholo ba rejisetara, sehalo le setaele tse loketseng, kapa ho ikutlwahatsa. - Diphoso tse totobetseng tsa mopeleto le tshebediso ya matshwao a puo tse ka rothofatsang moelelo. - Tema e ntse e tletse diphoso tse ngatangata leha e lekotswe botjha ka maiteko a ho hlaola diphoso. - Sehlahiswa se phethetsweng se baleha ha boima. - Nehelano e fokolang.
MATSHWAO A: 12	10 – 12	81/2 - 91/2	7½ – 8	6 – 7	5 – 5½	4 – 4½	0 – 3½

NSC - Memorandamo

KAROLO YA B

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya: (Tema tse telele – *longer transactional texts*)

Dintlha tse tadingwang	Matshwao	Senotiolo
Dikahare, Moralo le Sebopeho	18	Dikm +Seb. =
Puo le Setaele le Tekolobotjha	12	P/S + Tek =
Matshwao ohle	30	

NSC - Memorandamo

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE.

POTSO YA 2

2.1 Lengolo la setswalle

- Aterese e le nngwe ya mongodi.
- Ditumediso
- Qetelo
- Puo e be e hlakileng mme mongodi a tobe taba.
- Mohlahlobuwa a sebedise sehalo sa setswalle.

2.2 **Puo**

- Sebui se lelekele ditaba ka ho fumantshwa monyetla wa ho tla tshetleha puo.
- Puo e sebediswang e lokela ho hlweka mme e be e nepahetseng.
- Sebui se bue ka ditaba tseo se lokelang ho bua ka tsona.

2.3 Obitjhuari

- Ena ke tlhahisoleseding e sebedisetswang ho hlalosa tsa bophelo ba mofu.
- Lebitso le letsatsi la tswalo la mofu di lokela hore di totobatswe.
- Batswadi ba hae le bona ba lokela ho hlakiswa.
- Tsa thuto le mosebetsi di lokela ho qaqa.
- Tsa lenyalo le tsona di hlakiswe.
- Mokwallo (ho sadiswa hantle ka dithoko tsa seboko sa mofu).

2.4 Lengolo

- Tletlebo e lokela ho toba taba.
- Dintlha e lokela ho ba tse nepahetseng ebile ho ena le bopaki ba ditaba.
- Puo ho sebediswa e nepahetseng.

KAROLO YA C: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE

Makgetha a ho	Kgato 7	Kgato 6	Kgato 5	Kgato 4	Kgato 3	Kgato 2	Kgato 1
lekanyetsa	E babatsehang	Phihlello e	Phihlello e ntle	Phihlello e	Phihlello e foofo	karolwana feela	Ha ho phihlello
iekanyetsa	L babatoonang	kgabane	i illinono e illio	mahareng		naroiwana icola	ria no pinniono
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
DIKAHARE,	- Dintlha tse e tshehe-	- Mehopolo le dintlha	- Mehopolo le dintlha tse	- Mehopolo le dintlha tse	- Mehopolo le dintlha tse	- Dintlha tse tshehe-	- Mehopolo le dintlha tse
MORALO LE	tsang ke tse	tse e tshehetsang	e tshehetsang boholo ke	e tshehetsang ke tse	e tshehetsang di bopilwe	tsang ke tse	e tshehetsang di bopilwe
SEBOPEHO:	kgodisang ka ho	hangata ke tse kgodi-	tse kgodisang, tse	kgodi-sang, tse batlang	ka tsela e kgodisang ho	haellang, tse	ka tsela e fokolang mme
Tlhophiso va	phethahala, tse	sang haholo, tse	tshware-llang mme tse	di tshwa-rella mme di	amohelehileng, empa ho	kgodisang ho se	di kgolweha ka bothata
mohopolo le dintlha,	tshwarellang mme tse	tshwa-rellang mme	bopilweng ka boigapelo.	bopilwe ka boiqapelo ka	na le ho kgaokgaoha.	hokae, mme ha se	haholo.
tsheka-tsheko ya	bopilweng ka	tse bopi-lweng ka	bopiiii ong na bolqapolo.	tsela e kgotsofatsang.	na io no ngaongaona.	ka nako tsohle di	Tidilolo.
sehlooho, kelohloko	boigapelo.	boigapelo.	- Tema boholo e na le		- Tema e bontsha kgoka-	bopi-lweng ka	- Tema ha e bontshe
va baamo-hedi ba			kgokahano ya dikahare	- Tema e bontsha kgoka-	hano ya dikahare le	tshwanelo.	kgokahano va dintlha le
ditaba.	- Kgokahano e	- Tema e na le kgoka-	le mehopolo, sehlooho	hano ya dikahare le	meho-polo ka tsela e		mehopolo. Sehlooho se
	phetha-hetseng ya	hano ya dikahare le	se sekasekilwe mme	meho- polo ho lekaneng,	mahareng, mme ho na le	- Kgokahano e seng	utlwisiswa ka tsela e
Matshwao a	dikahare le mehopolo,	mehopolo, sehlooho	boholo ba dintlha bo	mme ho na le dintlha tse	dintlha tse seng kae tse	kae feela ya dintlha	fasohetseng.
sebopeho,	dintlha tsohle di	se manollwa ka	tshehetsa sehlooho.	seng kae tse	tshehetsang sehlooho.	le mehopolo. Ke	
diratswana, selelekela	tshehetsa sehlooho.	botlalo mme dintlha		tshehetsang sehlooho.		dintlha tse seng kae	- Ha ho moralo/ bopaki
le qetelo (moo di		tsohle di a se	- Bopaki bo		- Bopaki bo seng bokae	tse tshe-hetsang	ba hore moralo o entswe
hlokehang); bolelele	 Moralo o entswe ka 	tshehetsa.	kgotsofatsang ba hore ho	- Bopaki bo	feela ba hore ho entswe	sehlooho.	bo haella haholo.
bo loketseng.	botlalo ka tsela e		entswe moralo.	amohelehileng, bo	moralo.		
	baba-tsehang.	- Moralo o entswe ka		mahareng ba hore ho		- Bopaki bo	- Kutlwisiso ya ditlhoko
	12 11	tsela e ntle haholo, e	- O tseba le ho utlwisisa	entswe moralo.	- O phethahatsa	haellang ba hore	le mofuta wa tema e
	- Kutlwisiso e	thabisang.	boholo ba ditlhokeho tsa	0	ditlhokeho tsa mosebetsi	moralo o entswe.	batle-hang di haella
	phethahe-tseng ya ditlhokeho tsa	- Kutlwisiso e ntle	mosebetsi.	- O phethahatsa ditlhoke- ho tsa mosebetsi mmoho	mmoho le mofuta wa tema ka tsela e	- O haellwa ke	haholo.
	mosebetsi.	haholo ya ditlhokeho	- Bopaki bo botle ba hore	le mofuta wa tema ka		kutlwi-siso ya	- Bopaki ba hore moralo
	mosebetsi.	tsa mosebetsi.	moralo o lebisa	tsela e lekaneng.	lekaneng.	ditlhokeho tsa	o lebisa tlhahisong ya
	- Ho na le bopaki bo	tsa mosebetsi.	tlhahisong ya tema e	isela e lekallelig.	- Bopaki bo haellang ba	mosebetsi le mofuta	tema e lebelletsweng bo
	hlakileng ba hore	- Bopaki bo botle ha-	bopilweng ka tsela e ntle	- Bopaki bo mahareng ba	hore moralo o lebisa	wa tema.	fokola haholo.
	mora-lo o lebisa	holo ba hore moralo o	e kgotsofatsang.	hore moralo o lebisa	tlhahi-song ya tema e	wa tema.	TOROIG TIGHOIO.
	tlhahisong ya tema e	lebisa tlhahisong ya	o ligotoolatoalig.	tlhahi-song ya tema e	lebelle-tsweng.	- Bopaki ba hore	Ha a sebedisa melao e
	babatsehang.	tema e bopilweng ka	- O sebedisitse melao e	bopilweng ka tsela e	3	mo-ralo o lebisa	hlokehang ya sebopeho.
	9	bokgabane.	hlokehang ya sebopeho	amohe-lehileng.	- O na le kutlwisiso e ma-	tlhahi-song ya tema	3,7
	 O sebedisitse melao 		ka tsela e kgotsofatsang.		hareng ya ditlhokeho tsa	e lebe-lletsweng bo	Mongolo o molokoloko
	yohle e hlokehang ya	 O sebedisitse melao 		- O sebedisitse melao e	sebopeho, dikgeo mona	a fokola.	(ha ho diratswana)/ kapa
	sebopeho ka tsela e	e hlokehang ya	- Diratswana tse ntle tse	hlokehang ya sebopeho	le mane.		o ngola diratswana ka
	phethahetseng.	sebopeho ka tsela e	hokahaneng ka tsela e	ka kutlwisiso e lekaneng.		Sebedisitse melao e	bo-kgoni bo haellang
		ntle haholo.	hla-kileng boholo ba		- Kelohloko e seng kae	hlokehang ya sebo-	haholo.
	- Diratswana di	Director and the confi	nako.	- Diratswana tse ntle, tse	ya diratswana, di	peho ka tsela e	Danaha wa tama k
	phetha-hetse, di	- Diratswana tse ntle	Donobo va tores les s	hokahaneng ka tsela e	hokahana ka tsela e	foko-lang.	- Popeho ya tema ke e
	hokahane ka ho hlaka ka dinako tsohle.	haholo, di hokahane	- Popeho ya tema ke e ntle.	utlwahalang.	mahareng.	Diratswana tse ha-	fokolang.
	ra uillaku lõullie.	ka tsela e hlakileng boholo ba nako.	Tiue.	- Popeho ya tema ke e	- Popeho va tema ke e	ellang tse batlang di	
	- Popeho ya tema ke	שלווטוט שם וומגע.		mahareng feela.	haellang.	hloka kgokahano.	
	babatsehang.	- Popeho ya tema ke		manarong rocia.	nashang.	mona ngonariano.	
	babatochang.	kgabane.				- Popeho ya tema	
						ke e fokolang.	
MATSHWAO A: 12	10 – 12	81/2 - 91/2	7½ – 8	6 – 7	5 – 5½	4 – 4½	0 – 3

12 NSC – Memorandamo

Makgetha a ho lekanyetsa	Kgato 7 E babatsehang	Kgato 6 Phihlello e kgabane	Kgato 5 Phihlello e ntle	Kgato 4 Phihlello e mahareng	Kgato 3 Phihlello e foofo	Kgato 2 karolwana feela	Kgato 1 Ha ho phihlello
PUO LE SETAELE MMOHO LE TEKOLOBOTJHA: Tlotlontswe, dibopeho le mefuta ya dipolelo, dipolelo tsa bohlale, mopeleto, matshwao a puo le kelohloko e hlokolosi ya puo. Rejisetara/setaele, sehalo, ela hloko baamohedi ba ditaba,	80 – 100% Tshebediso e phethahetseng ya tlotlontswe, le kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo. - Tshebediso e babatsehang, e nepahetse-ng le e bontshang boi-qapelo ya mefutafuta e batsi mmoho le dibo-peho tsa dipolelo.	70 – 79% Tshebediso e ntle haholo ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo. - Tshebediso ya mefutafuta e batsi le dibo-peho tsa dipolelo ka tsela e bontshang bo-iqapelo le e nepahe-tseng. - Rejisetara le sehalo	60 – 69% Tshebediso e ntle ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo. - Tshebediso ya mefutafuta e batlang e le batsi le dibo-peho tsa dipolelo ka tsela e bontshang boiqapelo le e batlang e nepahetse. - Rejisetara le sehalo di	50 – 59% Tshebediso e kgotsofatsa-ng ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e bontshang boiqapelo bo seng bokae. - Tshebediso ya thutapuo ka bokgoni bo kgotsofa- tsang empa o sebedisa mefuta le dibopeho tsa dipolelo ka bokgoni bo haellang.	40 – 49% Tshebediso e lekaneng ya tlotlontswe, kgetho ya ma-ntswe ka boiqapelo bo bonnyane. - Tshebediso ya thutapuo ka bokgoni bo lekaneng empa o sebedisa mefuta le dibo-peho tsa dipolelo tse tlwa-elehileng. - Rejisetara, sehalo le se-taele di sebedisitswe	30 – 39% - Tshebediso e haella ng ya tlotlontswe, kgetho ya mantswe e haellang. - Puo e sebedisitswe ka bokgoni bo haellang, o sebedisa dipolelo tsa motheo ka nepahalo ka sewelo.	O – 29% - Tshebediso e haellang haholo ya tlotlontswe, kgetho e haellang ya ma-ntswe a bontshang boiqapelo. - Puo e sebedisitswe ka bokgoni bo haellang haholo mme o thatafallwa ke ho sebedisa dibopeho le mefuta ya dipolelo.
maikemisetso, maemo le sebopeho ho latela ditlhokeho.	- Rejisetara le sehalo di sebedisitswe ka bokgoni bo babatsehang, setaele se hlakileng sa hae. - Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodisang ka hophethahala, tse tshwa-rellang mme tse bopi-lweng ka boiqapelo. - Kgokahano e phetha-hetseng ya dikahare le mehopolo, dintlha tsohle di tshehetsa sehlooho. - Ikamahanya le ba reretsweng ditaba, ma-ikemisetso le maemo ka tsela e babatsehang.	sebedisitswe hantle haholo mme o bontsha bopaki ba setaele sa hae. - Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang hangata ke tse kgodisang haholo, tse tshware-llang mme tse bopi-lweng ka boiqapelo. - Tema e na le kgokahano ya dikahare le mehopolo, sehlooho se manollwa ka botlalo mme dintlha tsohle di a se tshehetsa. - Ikamahanya le ba reretsweng ditaba, ma-ikemisetso le maemo le sebopeho ka tsela e ntle haholo.	se-bedisitswe hantle, mme o bontsha bopaki ba setaele sa hae. - Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang boholo ke tse kgodisang, tse tshware-llang mme tse bopilweng ka boiqapelo. - Tema boholo e na le kgo-kahano ya dikahare le me-hopolo, sehlooho se seka-sekilwe mme boholo ba dintlha bo tshehetsa sehlooho. - Ikamahanya le ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka tsela e ntle.	- Rejisetara le sehalo sebe-disitswe ka tsela e kgotso-fatsang mme hangata o bontsha bopaki ba setaele sa hae. Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang ke tse kgodisang, tse batlang di tshwarella mme di bopilwe ka boiqapelo ka tsela e kgotsofatsang. - Tema e bontsha kgokahano ya dikahare le mehopolo ho lekaneng, mme ho na le dintlha tse seng kae tse tshehetsang sehlooho. - Ikamahanya le ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka tsela e kgotsofatsang.	ka tsela e foofo feela, e batla e ba tsa ka mehla kapa tse sekametseng lehlakoreng le le leng. - Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e kgodisang ho amo-helehileng, empa ho na le ho kgaokgaoha. - Tema e bontsha kgokahano ya dikahare le meho-polo ka tsela e mahareng, mme ho na le dintlha tse seng kae tse tshehetsang sehlooho. - Ela hloko ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bokgoni bo lekaneng.	- Rejisetara, sehalo le setaele di batla di sa loka; bontsha bopaki bo haellang ba setaele sa hae. - Dintlha tse tshehetsang ke tse haellang, tse kgodisang ho se hokae, mme ha se ka nako tsohle di bopilweng ka tshwanelo. - Kgokahano e seng kae feela ya dintlha le mehopolo. Ke dintlha tse seng kae tse tshe-hetsang sehlooho. - Ela hloko ba reretsweng ditaba, maike-misetso, maemo le sebopeho ka bokgoni bo haellang.	- Bopaki bo haellang haholo ba rejisetara, sehalo le setaele tse loketseng, kapa ho ikutlwahatsa. - Mehopolo le dintlha tse e tshehetsang di bopilwe ka tsela e fokolang mme di kgolweha ka bothata haholo. - Tema ha e bontshe kgokahano ya dintlha le mehopolo. Sehlooho se utlwisiswa ka tsela e fasohetseng. - Ela hloko ba reretsweng ditaba, maikemisetso, maemo le sebopeho ka bnofokodi bo boholo haholo.
MATSHWAO A: 8	6½ - 8	6	5 – 5½	4 – 4½	3½	2½ - 3	0 – 2

NSC - Memorandamo

KAROLO YA C

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya: (Tema tse kgutshwane – *shorter texts*)

Dintlha tse tadingwang	Matshwao	Senotlolo
Dikahare, Moralo le Sebopeho	12	Dikm +Seb. =
Puo le Setaele le Tekolobotjha	80	P/S + Tek =
Matshwao ohle	20	

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20

MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100

ELA HLOKO:

Ntle le tataiso ena eo ho nehelanweng ka yona ka hodimo (ha ho tshwauwa ditema tsa Kgokahano, tse telele le tse kgutshwane) bahlahlobi ba lekodisise hantle sebopeho (ho ya ka mofuta wa tema). Sebopeho se fapana ho tloha temeng e nngwe ho isa ho e nngwe. Ho etsa mohlala ha moithuti a hlahisitse le ho nehelana ka lengolo la semmuso, mohlahlobi o lokela ho tadima sebopeho se nang le aterese tse pedi, tumediso, sehlooho sa ditaba le mmele o bopilweng ka bokgabane le ka tshwanelo, mmoho le phethelo e nepahetseng.

Memorandamong ona ho nehelawe ka tataiso ho ya ka dipotso (mefuta ya ditema tse lokelang ho hlahiswa ke baithuti) tse botsitsweng pampiring ena.

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANYO TSE KGUTSHWANE

POTSO YA 3

3.1 Phousetara

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola phousetara ka ditaba tsa pitso.
- Phousetara e lokela ho ba le sehlooho se tla hohela ba tla tla pitsong.
- Dipolelo di lokelwa ho ngola ka tsela ya dintlha.
- Puo e tla sebediswa e lokela ho kgothalletsa hore setjhaba se tle pitsong.

Ditshwantsho ha di hlokahale mofuteng ona wa phousetatra.

3.2 Pampitshana ya tlhahisoleseding

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola pampitshana e nang le tlhahisoleseding e tla hohela mmadi.
- Sepheo sa pampitshana eo e be se hlakileng.
- Se bontshe sehlahiswa, sebaka moo ditshebeletso di fumanehang teng.

3.3 **Dayari** (diary entry)

- mohlahlobuwa a ingole e le yena kapa e le motho e mong.
- diketsahalo e be tsa matsatsi a mahlan
- matsatsi ao diketsahalo di etsahetseng ka wona a lokela ho ngolwa pele ho diketsahalo
- diketsehalo di bontshe maikutlo, mehopolo, meralo, diqeto le kameho ya maikutlo a mohlahlobuwa
- puo e lokela ho ba e hlwekileng e bileng e nepahetseng
- dipolelo di kgutshwane, mme di utlwahale.